

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ. ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਉਰਫ ਸੰਤੋ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1962 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਜਰਾਏ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1353

ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ (1953 ਦਾ X)- ਧਾਰਾ 17-ਏ—ਦਾ ਦਾਇਰਾ-3 ਜੁਲਾਈ, 1959 ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਰਮਾਣ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ — ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ-ਵੈਂਡੀਜ਼—ਕੀ ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ—ਕਿ ਅਜਰਾਏ ਦਾ ਫਰਮਾਣ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰਹੀਨ (ਫੰਕਟਸ ਆਫੀਸ਼ੀਓ) ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ-ਕੀ ਉਸਾਰੂ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ - ਕੀ ਉਹ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1953 ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ 30 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਫਸਟ ਗ੍ਰੇਡ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 30 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, 3 ਜੁਲਾਈ, 1959 ਨੂੰ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ 7 ਜੂਨ, 1960 ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਮਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ 31 ਅਗਸਤ, 1960 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਫਰਮਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ, ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਫਰਮਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਹੀਨ (ਫੰਕਟਸ ਆਫੀਸ਼ੀਓ) ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫਰਮਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ-ਵੈਂਡੀਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਅਜਰਾਏ ਅਪੀਲ ਸ੍ਰੀ ਜਗਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ 18 ਨਵੰਬਰ, 1962 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਸੀ.ਡੀ. ਵਸਿਸ਼ਟ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਮੋਗਾ ਦੀ 4 ਨਵੰਬਰ, 1961 ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 18 ਨਵੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਫਰਮਾਨ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ੀ 'ਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਬਹਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ; ਜੇ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਸ. ਐਲ. ਪੁਰੀ ਅਤੇ ਮੁਨੇਸ਼ਵਰ ਪੁਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਜੇ.ਐਸ. ਚਾਵਲਾ, ਵਕੀਲ; ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ

ਪੰਡਿਤ ਜੇ- 13 ਅਗਸਤ, 1957 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਸ਼ਨੀ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਲਾਹੌਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਸ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚੰਨਣ ਕੌਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਵਰਸਨਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 6,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਅਗਾਊ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਸ਼ਨੀ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤੀ ਦੇ ਵਾਰਸ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਰੀ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ 10,000 ਰੁਪਏ ਜਾਅਲੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਕਮ ਕਦੇ ਵੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨੇਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 10,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੂਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨੇਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 3 ਜੁਲਾਈ, 1959 ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੈਂਡੀਜ਼ ਨੂੰ 10000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ 31 ਮਈ, 1960 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 31 ਮਈ, 1960 ਤੱਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਆਮ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿ ਅਮਟਰ ਦੁਆਰਾ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਯਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 7 ਜੂਨ, 1960 ਨੂੰ ਵੈਂਡਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

31 ਅਗਸਤ, 1960 ਨੂੰ, ਵੈਂਡੀਜ਼ ਨੇ *ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1953* (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 47/144 ਅਤੇ 151 ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਤਹਿਤ ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿ-ਐਪਟਰਾਂ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਸ਼ਨੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਰਕਮ 3 ਜੁਲਾਈ, 1959 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ 19 ਜਨਵਰੀ, 1959 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਫਰਮਾਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ।

ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਿ ਅਨਟਰਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ (2) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੈ; ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਕਾਰੀਨ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:-

- (1) ਕੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ?
- (2) ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਮਰੱਥ ਹੈ?
- (3) ਕੀ ਫੈਸਲਾ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ?
- (4) ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ?
- (5) ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ?
- (6) ਰਾਹਤ।

ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਸ਼ਨੀ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ; ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ; ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਮੌਜੂਦਾ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਯੋਗ ਸੀ; ਕਿ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਸ਼ਨੀ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਫਰਮਾਨ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਫਰਮਾਨ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ 18 ਨਵੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿਕਰੀ-ਕੀਮਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ, ਜੇ ਇਹ ਰਕਮ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਫਰਮਾਨ-ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੌਜੂਦਾ ਅਜਰਾਏ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਤਹਿਤ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਫਸਟ ਗ੍ਰੇਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਥਿਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

[ਆਪਜੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 17-ਏ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।] ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਸਮੇਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਐਕਟ, 1913 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਉਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਭੂਮੀ-ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ ਅਮਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਾਲੀ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੋਧ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ (1958 ਦਾ 6) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 30 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 30 ਜੁਲਾਈ, 1959 ਤੱਕ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 1958 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ 6 ਅਨੁਸਾਰ 30 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਥਾਂ 19 ਜਨਵਰੀ, 1959 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੋਧ), ਐਕਟ, 1959 (1959 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 4) ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਐਕਟ 'ਚ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 30 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਫਸਟ ਗ੍ਰੇਡ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 30 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਫਰਮਾਨ 3 ਜੁਲਾਈ, 1959 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ 7 ਜੂਨ, 1960 ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ 31 ਅਗਸਤ, 1960 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 3 ਜੁਲਾਈ, 1959 ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 7 ਜੂਨ, 1960 ਨੂੰ ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰੀਨ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੈਂਡੀਜ਼-ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ।

ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਫਿਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ 1958 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 6, 30 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵੀ 19 ਜਨਵਰੀ, 1959 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਫਰਮਾਨ 3 ਜੁਲਾਈ, 1959 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ 7 ਜੂਨ, 1960 ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਉਸਰੀ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੁਬਾਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਫਰਮਾਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸਰੀ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਅਗਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸੀ।

ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ; ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ, ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵੈਂਡੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਸ਼ਨੀ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਲਾਹੌਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਸ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 13 ਅਗਸਤ, 1957 ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੂਮੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਵਾਹ-ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਹੇਠਾਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰੇ ਭਰਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਸ਼ਨੀ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਰਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਕਾਦਮਬਿਨੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ – ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

